

TÜRKİYE'DEKİ SURİYELİ SİĞINMACI ADÖLESANLARIN GELECEK BEKLENTİLERİNİN BELİRLENMESİ

Determination of Expectations of Future of Adolescents with Asylum-Seekers in Turkey

Arş. Gör. İrfan DOĞAN

Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü, Ankara/TÜRKİYE

Prof. Dr. Elif Gökçe ARSLAN ÇİFCİ

Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü, Ankara/TÜRKİYE

ÖZET

Bu araştırmanın temel amacı Suriye'deki iç savaş nedeniyle Türkiye'ye sığınan adölesan dönemindeki Suriyeli sığınmacıların gelecek beklentilerinin belirlenmesidir. Araştırmanın katılımcıları Ankara Altındağ ilçesi Önder Mahallesinde yaşayan ve 100 Suriyeli adölesan bireyden oluşmaktadır. Araştırma materyallerinin toplanmasında anket tekniği kullanılmıştır. Uygulanan anket formu iki aşamadan oluşmuştur. Birinci bölümde yaş, cinsiyet, aile, eğitim, meslek, eğitim düzeyi, gelir düzeyi vb. sosyo-demografik bilgiler, ikinci bölümde ise ergenlere yönelik gelecek beklentisi ölçeğinden oluşan anket formu kullanılmıştır. Bu çalışmada cinsiyet, yaş ve sosyoekonomik düzey bağımsız değişkenleri dikkate alınarak, cinsiyet durumuna göre T-Testi; yaş, ekonomik durum, etnik köken, eğitim düzeyi gibi diğer faktörlere göre Tek Yönlü ANOVA testi kullanılmıştır. Suriyeli sığınmacı adölesanların gelecek beklentilerinin orta düzeyde olduğu saptanmıştır. Bu değerlendirmelerin sonucuna göre, gelecek beklentisi adölesanların cinsiyetine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($p<0.05$). Gelecek beklentisinin adölesanların yaşlarına göre anlamlı bir farklılık göstermediği bulunmuştur ($p>0.05$). Araştırma kapsamına alınan adölesanların gelecek beklentilerinin düzenli gelire sahip olma, beklentilerinin karşılanma durumu, geleceğe umutla bakma durumu, gelecekte iyi fırsatlar yakalama durumuna göre anlamlı bir fark gösterdiği saptanmıştır ($p<0.05$).

Anahtar Kelimeler: Adölesan dönemi, Gelecek beklentisi, Suriyeli sığınmacı, Zorunlu göç.

ABSTRACT

The main purpose of this research is to determine the future expectation of Syrian adolescents refugees who migrated from Syria to Turkey because of civil war. The participants of this research are 100 Syrian adolescents who live in Önder neighborhood in altindag Ankara. The main method of this research to obtain information is survey. The used survey in research consists of 2 parts. The first part includes sociodemographic information about age, sex, family, education, occupation, the level of education or the level of income. In the second part, it is used the survey consist from the future expectation towards adolescents. In this research, t test is used by taking independent variables like gender into consideration. Additionally, One Way Anova test is used according to age, economic situation, ethnicity, the level of education, and etc. It was pointed out that the future expectation of Syrian adolescents refugees is at middle point. The result of this research showed that there was no adequate relationship between the future expectation and age of adolescents ($p>0.05$). There was adequate relationship between the future expectation and the gender of adolescents ($p<0.05$). Additionally, result of this research showed that there was an adequate relationship between the future expectation and having regular income, situation of encounter of expectatitons, and situation of accessing good oppurtunities in future of adolescents ($p<0.05$).

Keywords: Adolescent term, Expectations of future, Syrian asylum seekers, Forced migration.

1. GİRİŞ VE KURAMSAL ÇERÇEVE

Göç, bireysel ve kitlesel olarak ekonomik, savaş ya da doğal afetlerden dolayı bireylerin gönüllü ya da zorunlu olarak hayatlarını daha iyi bir düzeyde devam ettirebilmek amacıyla buldukları yerleşim alanını terk ederek ülke sınırları içinde ya da ülke sınırları dışında farklı bir yerleşim alanına yerleşmeleridir. Bu göçler, teknolojinin gelişimi ve küreselleşen dünya ile birlikte uluslar arası boyutta daha önemli bir olgu haline gelmiştir. Çeşitli sebeplerle gerçekleşen göç olayı beraberinde

birçok sorunu getirmektedir. Göç sonrasında yaşanan kültürel çatışma ve uyum problemi, ortak bir yaşam alanının oluşmasında büyük engeller yaratmaktadır (Aksoy, 2012). Tarihsel süreç içerisinde yaşanan göçler uluslararası müdahaleler ve protokolleri beraberinde getirmiştir. 15. yüzyılda özellikle iş gücü amaçlı milyonlarca Afrikalı siyahi Batıya köle olarak götürülüp satıldı. Bu göç akımı milyonlarca insanı yaşadıkları yerlerden etmiştir. Aynı şekilde “Endüstriye” geçişle birlikte Avrupa’daki Almanya, Hollanda, İngiltere, Fransa, Portekiz gibi ülkeler fazla nüfusunu, keşfedilen yeni kıtalara aktarmıştır. 20. Yüzyılda yaşanan birinci ve ikinci Dünya Savaşı ile dünyanın birçok yerinde göçlerin başlamasına sebep olmuştur. Bu göçler sonrasında yaşanan sorunlara çözüm getirmek, bu göçmenlerin yasal olarak haklarının korunması amacıyla ulusal ve uluslararası protokoller imzalanmıştır (Yılmaz, 2014). Bu Sözleşmeler; “İnsan hakları sözleşmesi (1948), Tüm göçmen işçilerin ve Aile fertlerinin haklarının korunmasına dair uluslararası sözleşme (2009), Göçmen işçinin hukuk statüsü hakkında Avrupa sözleşmesi (TBMM Kabul Tarihi: 25.12.1979), Mültecilerin hukuki durumlarına ilişkin sözleşme/Cenevre Sözleşmesi (1951), Avrupa Konseyi İnsan ticaretine karşı eylem sözleşmesi. (16 Mayıs 2005), Sınır dışı örgütlere karşı Birleşmiş Milletler sözleşmesine Ek kara, deniz ve hava yoluyla göçmen kaçakçılığına karşı protokol (TBMM Kabul Tarihi: 30.01.2003) ve Mültecilerin Hukuki Statüsüne 1967 protokolüdür (Ihlamur, 2015).

2010 Yılında başlayan “Arap Baharı” Ortadoğu’daki birçok ülkede iç savaş ve değişim yaşanmasına sebep olmuştur. Tunus’ ta başlayan protesto daha sonra Mısır, Yemen, Cezayir ve Ürdün’e sıçramıştır. Birçok ülkede hükümetler devrilirken, halen silahlı çatışmanın sürdüğü ülkeler var olduğu görülmektedir. Arap Baharından etkilenen Suriye’ de Ocak 2011’den itibaren başlayan iç savaş halen günümüze kadar devam etmektedir ve ne zaman sona ereceği ise belirsizliğini korumaktadır.

AFAD’ın konu ile ilgili raporuna bakıldığında, Suriye kentlerinden daha çok Suriye’nin Türkiye sınırına yakın şehirlerinden Türkiye’ye göç olduğu görülmektedir. Gelen sığınmacıların yüzde 36’sı Halep’ten gelmiştir. Halep’i sırayla takip eden şehirler İdlip, Rakka, Lazkiye, Hama, Hasiçi, Deyrizor, Şam ve Humustur. Gelen sığınmacıların Suriye’den ayrılma ve Türkiye’yi seçme sebebine bakıldığında da kamp ta kalanların % 60’ına yakın kamp dışındakilerin % 81’i güvenlik sebebi ile ülkelerini terk etmiştir. Gidilecek ülke olarak Türkiye’yi tercih etme sebepleri ise kam içindekilerin % 75’i kamp dışındakilerin ise % 79’u ulaşım kolaylığından dolayı tercih ettiklerini belirtmiştir. Gelen sığınmacıların coğrafik dağılımına bakıldığında, genel olarak yoğunluğun Suriye’ye yakın illerde yoğunlaştığı görülmüştür. Kurulan çadır kentlere bakıldığında Hatay’da beş kamp, Gaziantep’te dört Şanlıurfa’da üç kamp en çok kampın olduğu illerdir. Kamp başına düşen ortalama Suriyeli sığınmacı sayısı Şanlıurfa’daki kamplar onu takip eden il Gaziantep’tir. Kamp dışında yaşayan Suriyeli sığınmacıların en yoğun olduğu iller kampta yaşayanlar paralellik göstermekte yine aynı şekilde yoğunluk en fazla Suriye sınırlarında görülmektedir. Bu iller arasında sırasıyla Gaziantep, Hatay, Şanlıurfa ve Mardin gelmektedir (AFAD, 2013).

Yasal prosedürler ve sığınmacıların statüleri ile ilgili belirgin olmayan durumlar sorunları beraberinde getirmiştir. Suriyeli sığınmacılar Türkiye’de geçici koruma altında oldukları için başka ve ikinci bir ülkeye sığınma başvurusunda bulunamamaktadır. Ayrıca sığınmacıların Türk vatandaşlığı statüsü tartışılan konular arasındadır. Geleceklerinden endişe eden sığınmacılar hayatlarını tehlikeye atarak Avrupa’ya geçmeye çalışmaktadır. Var olan prosedürlerden dolayı Suriyeli sığınmacıların çalışma izni konusundaki belirsizlikler devam etmektedir. Yasalar ve düzenlemelerin boşlukları dolduramaması nedeniyle, Suriyeli sığınmacılar ucuz iş gücü olarak kullanılmaktadır. Ayrıca, veriler kadın ve çocukların sığınmacıların % 80’ini oluşturduğunu, özellikle kadınların belirsizlik ortamını sevmediklerini, gelecek gördükleri ülkede kalıcı olarak kalmayı tercih ettiklerini belli bir sürenin üstünde bir yerde kaldığında, çocukları okula başlayıp kendileri de iş bulduklarında ülkelerine geri dönmediklerini; göç ettikleri ülkeye yerleştiklerini ve yeni ülkede etnik azınlık oluşturduklarını göstermektedir (Erdoğan, 2014).

Suriyelilerin temel hizmetler alandaki sorunları incelenirse, Suriyelilerin en fazla karşılaştıkları sorun alanları barınma, sağlık ve eğitim alanında kendisini göstermektedir (Ataman, 2015). Kamplarda

yaşayan Suriyelilerin sağlık hizmetine erişim imkânı bulunmaktadır. Kamp dışında yaşayan ve çoğunluğu oluşturan gruba ise kayıt yaptırımları halinde sağlık hizmeti ve ilaçlara ücretsiz erişim hakkı tanınmaktadır. Sağlık konusunda sağlanan bu imkanlar Suriyeli sığınmacılar boyutunda sağlanan temel hizmetlerin güçlü yönünü oluşturmaktadır. Diğer taraftan sınır illerindeki devlet hastanelerinde toplam hizmetin %30 ile %40'ı arasında bir oranda Suriyelilere hizmet vermesinden kaynaklı fiziki şartlar ve sağlık çalışanları açısından kapasite sorunu yaşanmaktadır (Oytun ve Gündoğar, 2015). Sığınmacılara Göçmen Sağlığı Merkezlerinde verilecek sağlık hizmetleri “Geçici Koruma Altına Alınanlara Verilecek Sağlık Hizmetlerine Dair Esaslar” çerçevesinde; birinci kademe teşhis, tedavi ve rehabilitasyon hizmetleri, aşı ve diğer koruyucu sağlık hizmetleri ve üreme sağlığı hizmetleri; yaş ve cinsiyet gruplarına yönelik izleme ve taramalar (gebe, lohusa, yeni doğan, bebek, çocuk ve benzeri) yapılacak; sağlık eğitimleri (hijyen, anne sütü, sağlıklı beslenme ve benzeri) gerçekleştirilmektedir (AFAD, 2013).

Türkiye’deki Suriyeli sığınmacı ergenlerin yaşadığı önemli sorunlardan birisi ve belki de en önemlisi ergenlerin eğitime ulaşma konusunda yaşadıkları sorunlardır. AFAD Başkanlığının verilerine göre, Türkiye’de 0-18 yaş grubundaki çocuk ve gençler kamplarda yaşayanların %53’ünü, kamp dışında yaşayanların %49’unu oluşturmaktadır. Buna rağmen Suriyelilerin eğitim-okullaşma oranı çok düşük düzeydedir. AFAD raporuna (2014, s. 26) göre kamplarda yaşayan Suriyeli sığınmacıların %54’ü, kamp dışında yaşayanların %61’i ilköğretim mezunu ve alt eğitimlidir. Lise ve üstü eğitimliler kamplarda yaşayanların %21’i iken kamp dışında yaşayanların %19’unu oluşturmaktadır. UNICEF verilerine göre Türkiye’deki Suriyeli çocukların %73’ü okula gidememektedir. Kamplarda çocukların tamamı okula gidebiliyorken, şehir merkezlerinde yaşayanların sadece %10’u bu imkana sahiptir (Karaca ve Dinçer, 2013: 36). Kamp içinde durum nispeten iyi olsa da genelde okullaşma % 15-20 gibi bir düzeyde kalmıştır (Erdoğan, 2014). Kamp dışında yaşayan Suriyeli çocukların küçük bir bölümü eğitim alabilmektedir (Tunç, 2015).

Mülteci haklarından yararlanamayan Suriyeliler Türkiye’de “sığınmacı” statüsünde yaşamaktadırlar. Savaşın yarattığı derin yaralar hiç bilinmeyen ülkeye yapılan zorunlu göç, farklı bir dil ve kültüre uyum süreci, göçmenlere yaşam mücadelesini daha da zorlaştırmakta ve çalışma izinleri bulunmadığından çok az ücretle bir evde birden fazla aile geçinmek zorunda kalmaktadırlar. Bu durum sağlıksal, psikolojik, sosyokültürel ve sosyoekonomik problemlere yol açmaktadır. Bu kadar büyük kitlesel göçün ardından olumsuz bir şekilde etkilenen Türkiye halkı ile Suriyeli Sığınmacılar arasında ekonomik, kültürel ve sosyolojik açıdan çatışmaya yol açmıştır. Suriyelilerden sonra ucuz iş gücünün artması ile ekonomik sorun yaşayan yerel halk, Suriyelilere karşı olumsuz tavır geliştirmiştir. Çocuktan yaşlıya kadar tüm sığınmacı bireyler bu olumsuz tutumlardan etkilenmişlerdir. Özellikle gelişim çağındaki olan adölesan bireyler yaşlarının verdiği psikososyal özelliklerden dolayı kriz durumunu aşma konusunda daha çok güçlük çekmektedirler. UNICEF raporuna göre 5-17 yaş arası Suriyeli çocuk sayısı 1.490.003’tür. Suriyeli mültecilere yönelik hizmetler Geçici Koruma Yönetmeliğindedir. MEB tarafından Yabancılara Yönelik Eğitim ve Öğretim Hizmetleri Genelgesi düzenlenmiştir. Bu genelge ile Suriyeli ve resmi olarak kayıt altına alınmış çocukların MEB’e bağlı okullarda veya Suriyelilere yönelik GEM’lerde eğitim alabilmekteler. Ayrıca pasaportsuz geçiş yapmış Suriyeliler belirlenen 7 ildeki üniversitelerde “özel öğrenci” olarak öğrenim görebilmekteler. Sivil toplum örgütleri pek çok ilde Suriyeli çocuklara kırtasiye malzemesi yardımı yapmakta, gönüllü olarak Türkçe öğretmekte, açılan merkezlerde çocukların eğitimine destek olmaktadır (Türk, 2016).

Türkiye’ye sığınan Suriyeli sığınmacıların bir kısmı sığınmacı kamp ve şehirlerinde kalırken büyük bir bölümü Türkiye’nin farklı şehirlerine dağılıp kamp dışında kalmaktadır. Sığınmacıların geleceğe yönelik bakış açıları geldikleri ülkede kendilerine tanınan haklar ve verilen statülere göre değişmektedir. Sığınmacılar geldikleri ülkede savaşın içine geri gönderilme riski ve belirsizliği koruyan sürgün hayatı yaşama gibi nedenlerle olumsuz gelecek beklentisine sahip olabilmektedirler. Bu nedenle, ülkenin hukuki durumuna göre yasal statü elde ederek kayıt altına alınma durumuna göre

yasal olan statü, ya da ikamet izni almış sığınmacılar, kayıt dışı olan sığınmacılara göre olumlu gelecek beklentisine sahiptir (Apak, 2010: 127).

Gelişim çağında olan adölesan bireyler yaşlarının verdiği psikososyal özelliklerden dolayı kriz durumunu aşma konusunda daha çok güçlük çekmektedirler. Gelecek beklentisi kişinin yaşadığı ortam, karşılaştıkları güçlüklerle mücadele etme gücü ile alakalıdır. Savaşın içinden gelen ve savaşın yaşamları üzerindeki kayıpları nedeniyle olumsuz etkilerini hisseden ergenler, geleceğe yönelik umutsuz ve olumsuz beklentiler geliştirmekte ya da gelecek planları yapmakta zorluk çekmektedirler. Ancak, bütün sığınmacılara ilham veren ortak hayal daha iyi bir gelecek beklentisidir (Deniz ve Etlan, 2009).

Suriyeli mültecilerin büyük çoğunluğunu genç nüfusun oluşturduğu düşünüldüğünde, çocukların ve gençlerin korunması da Suriye krizinde karşılaşılan en önemli konulardan biridir. Eğitim ve gelir seviyesinin düşüklüğü, olumsuz yaşam koşulları özellikle ergenleri her tür istismara açık hale getirmektedir. Suriyeli sığınmacı ergenlerin yaşadığı koşullar her türlü yasa dışı işe bulaşmaları açısından müsait zemin hazırlamakta ve istismara açık hale getirmektedir. Ayrıca, eğitim almamış, düşük gelir seviyesine sahip, dışlanmışlık hissi içinde kimlik bunalımı yaşayan gençlerin neden olacağı sorunlar bulunmaktadır (Oytun ve Gündoğar, 2015).

Ergenlik dönemi ile itibaren hem sosyal hem de psikolojik olarak çok kırılgan ve hassas bir dönem başlar. Karagözoğlu (2013)'a göre; "fırtınalı bir dönem" olarak ifade edilen ergenlik dönemi, çeşitli teorisyenlere tarafından farklı açılardan incelenmiştir. Ergenlik dönemi "Erinlik" adı verilen hormonal gelişim ile başlamaktadır. Genç kızlarda mens, erkeklerde ejakülasyon başlangıcı esas olmakla beraber, diğer cinsel özellikler ortaya çıkmaktadır (Karagözoğlu, 2013). Ergenlik döneminde depresyon, yeme bozuklukları, davranış bozukluğu, alkol ve madde bağımlılığı ve kötüye kullanım, intihar gibi psikiyatrik bozukluklar görülebilir. Bu dönemde "ergenin" içinde bulunduğu ortam, aile ilişkisi ve sosyal çevre ilişki ve etkileşimi büyük önem taşımaktadır. Tüm bu problemlere göç de eklendiğinde ergen bireylerin sorunların üstesinde gelmesi zorlaşmaktadır. Özellikle Suriye savaşından sonra Türkiye'ye sığınan sığınmacılar arasında yoğun bir genç nüfus göze çarpmaktadır. Türkiye'ye gelen bu sığınmacılar arasında Göç İdaresi'nin Genel Müdürlüğü verilerine göre 10 ile 25 yaşları arasında bir milyona yakın sığınmacı bulunmaktadır (<https://www.goc.gov.tr/>).

Sosyal hizmet uzmanları; dezavantajlı gruplar (bunlara Suriyeli sığınmacılar da dahil) ile çalışırken onların problemlerini çözmek, sorunlarla mücadele etme ve adaptasyon kapasitelerini arttırmak; kısaca sosyal işlevselliklerini arttırmak ve iyilik durumlarını sağlamak için savunuculuk, danışmanlık, destek, bağlantı kurucu, kolaylaştırıcı, öğretici, güçlendirici gibi çeşitli rolleri üstlenirler. Sığınmacılık alanında sosyal hizmet uygulaması geneli ve tüm boyutları değerlendiren bütüncül perspektife dayanır. Sığınma olayına maruz kalan bireylerde; uyumsuzluk, şok, inkar etme, kabullenememe, depresyon gibi durumlarla karşılaşılabilir. Bu durumlar yaşanırken sığınmacıların toplumdaki beklentileri; aidiyet duygusu, ekonomik destek, özerklik, hayatlarını yönlendirebilme gücü, kültürlerini sürdürebilme ve içinde buldukları toplumla iletişim sağlamadır. Bu hususta sosyal hizmetin amacı sığınmacıları güçlendirmektir. Güçlendirme yaklaşımı çerçevesinde sığınmacıların aile, grup ve toplumlar içindeki sorunlarla mücadele etme ve adaptasyon konusunda kapasitelerini arttırmaya yönelik çalışmalar gerçekleştirilmesi gereklidir. Başka bir ifadeyle, güçlendirmenin amacı sığınmacıların diğer insanlarla olan etkileşimlerini güçlü hale getirmek adına sosyal hizmetlerle bu insanların bağlantı kurma yeteneklerini geliştirmelerine yardımcı olmaktır (Deran 2015; Duyan, 2016).

Sığınmacılar göç ettikleri ülkede genellikle şehirlerin yoksul belgelerinde ve hijyenik olmayan evlerde yaşamlarını idame ettirmektedirler. Bununla beraber sığınmacılar, buldukları toplumda aşağılanma, ırkçılık ve toplumsal izolasyon süreçleri yaşamaktadırlar. Bunlara ek olarak sağlık, barınma ve eğitim gibi temel haklardan yararlanamayıp, dil problemi ve sosyal hizmetlere ulaşma güçlüğü yaşamaktadırlar. Bunların sonucunda sığınmacılar, toplumda güven duygularını yitirmeye

başlarlar ve yarının ne olacağına dair beklentileri belirsizliğini sürdürmektedir. İlk olaraktan barınma ve sağlık hizmetleri dahil edilmek üzere, sosyal hizmetlerin sığınmacıların gereksinimleri odak alınarak düzenlenmesi gerekmektedir. Birincil olarak bu insanların sorunlarını ihtiyaçlar odağında tanımlanmalıdır. İkinci olarak, tramvaya maruz kalmış kişilerin psikolojik gereksinimleri belirlenmeli ve psikolojik müdahalelerde bulunan kişilerin, sığınmacıların konuştukları dili bilen kişiler olarak yetiştirilmesi gereklidir. Üçüncü olarak sığınmacı hukuku alanında uzmanlaşmış meslek elemanları ile birlikte hareket edilerek, resmi anlamda sığınmacılara ihtiyaç duyulan bilgilendirmenin ve bilinçlendirmenin yapılması gerekmektedir. Dördüncü ve son olarak, bu alanda uygulama yapacak sosyal hizmet uzmanlarının, sığınmacıların kültürel ve toplumsal yapısını bilecek ve anlayacak düzeyde iyi eğitim almaları ve bu alanda eğitimlere gitmeleri icap etmektedir. Bunlarla birlikte, ulusal ve uluslar arası STK'lar ile eş güdümlenme yapılarak, ırkçılık, dışlama ve ayrımcılık odağında çalışmalar örgütlenmelidir. Bu hedef ekseninde sosyal hizmet uzmanları insan hakları savunuculuğu bilincinden hiçbir zaman taviz vermeyerek; MEB, medya ve polis ile çalışmalıdır (Duyan, 2016; İstanbullu, 2014).

Ergenlik dönemi özellikleri değerlendirildiğinde; savaşın yarattığı travma, aile yakınları kaybı, göç vb. etkiler eklendiğinde bireyde geleceğini de etkileyen sorunlar yaratmıştır. Ayrıca yeni bir dil sorunu, istihdam sağlayamama, eğitime devam edememe ile tek başına kalma gibi sorunlar da bu bireylerin hayatlarına ne şekilde devam edeceği konusunda önemli bir sorunu ortaya çıkarmaktadır. Suriyeli sığınmacılara ülkemiz tarafından ilk dönemlerde "misafirlik" statüsü verilmesi, sonradan da "vatandaşlık" hakkı verilmesi konusunda çalışmalar devam etmektedir. Bu durum verilen statü ve savaşın sonucunun ne olacağının belirsizliği Suriyeli sığınmacı ergen bireylerin gelecek beklentisini etkilemektedir.

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı Suriye' deki iç savaş nedeniyle Türkiye'ye sığınan adölesan dönemindeki Suriyeli sığınmacıların gelecek beklentilerinin belirlenmesidir. Bu kapsamda araştırma aşağıdaki sorulara cevap aranmaktadır.

1. Türkiye' deki Suriyeli sığınmacı adölesanların sosyo-demografik özellikleri nelerdir?
2. Cinsiyetlerine göre Türkiye'deki Suriyeli sığınmacı adölesanların gelecek beklentisi ne düzeydedir?
3. Yaşlarına göre Türkiye'deki Suriyeli sığınmacı adölesanların gelecek beklentisi ne düzeydedir?
4. Sosyo-ekonomik durumlarına göre Türkiye'deki Suriyeli sığınmacı adölesanların gelecek beklentisi ne düzeydedir?
5. Beklentilerinin karşılanma durumuna göre Türkiye'deki Suriyeli sığınmacı adölesanların gelecek beklentisi ne düzeydedir?
6. Geleceğe umutla bakma durumuna göre Türkiye'deki Suriyeli sığınmacı adölesanların gelecek beklentisi ne düzeydedir?
7. Gelecekte iyi fırsatlar yakalama durumuna göre Türkiye'deki Suriyeli sığınmacı adölesanların gelecek beklentisi ne düzeydedir?

1.2. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma Ankara ilinin Altındağ ilçesi sınırında bulunan Altındağ Belediyesine bağlı Önder Mahallesi ile sınırlıdır. Araştırma konu bakımından Türkiye'deki adölesan dönemindeki Suriyeli sığınmacı bireyler ile sınırlandırılmıştır. Araştırma süre ve kişi sayısı bakımından dil sorunundan dolayı 50 adölesan ile sınırlandırılmıştır. Bu, Suriyeli sığınmacıların Türkçe dilini yeterli düzeyde bilmemesi ve araştırmacıların Arapça bilmemesinden kaynaklanan araştırma sınırlamasıdır.

2. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu çalışma Türkiye’de bulunan adölesan dönemindeki Suriyeli sığınmacıların gelecek beklentilerinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Bu araştırma nicel araştırma türünde tasarlanmış olup araştırmada tarama modellerinden genel tarama modeli kullanılmıştır.

Genel tarama modelleri çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacı ile evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir (Karasar, 2016). Bu araştırmada Ankara’nın Altındağ ilçesi sınırında bulunan Önder Mahallesinde yaşayan “Geç adölesan” dönemindeki Suriyeli sığınmacıların gelecek beklentileri incelendiğinden dolayı genel tarama modelleri kullanılmıştır.

Araştırmanın evrenini Ankara ilinde yaşayan ve Suriye’de yaşanan iç savaş nedeniyle Türkiye’ye sığınan ergenler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise Ankara Altındağ ilçesi Önder Mahallesinde yaşayan Suriye’de yaşanan iç savaş nedeniyle Türkiye’ye sığınan ergenler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini Önder Mahallesinde yaşayan ergenler rastgele seçildiğinden dolayı basit olasılıklı örnekleme yöntemi kullanılmıştır.

Veri toplamada kullanılacak yöntem anket olarak belirlenmiştir. Anket soruları kapalı uçlu sorulardır. Bu kapsamda 2 bölümden oluşan bir soru formu kullanılmıştır. Birinci bölümde yaş, cinsiyet, aile, eğitim, meslek, eğitim düzeyi, gelir düzeyi vb. sosyo-demografik bilgiler, ikinci bölümde ise ergenlere yönelik gelecek beklentisi ölçeğinden oluşan anket formu kullanılmıştır. Araştırma kapsamında 100 Suriyeli sığınmacı adölesanla görüşülmüştür. Katılımcıların sosyo-demografik bilgilerine ilişkin bulgular Tablo 1’de verilmiştir.

Araştırmada yer alan katılımcıların % 56.0’sı erkek iken % 44.0’ü kadındır. Araştırma kapsamına alınan katılımcıların % 22.0’i 22 yaşında, % 18.0’i 21 yaşında, % 16.0’sı 17 yaşında, % 16.0’sı 19 yaşında, % 12.0’si 20 yaşında, % 8.0’i 18 yaşında, % 6.0’sı 23 yaşında ve % 2.0’si 16 yaşındadır. Katılımcıların eğitim durumlarına bakıldığında, % 28.0’inin ilkokul mezunu, % 20.0’sinin lise mezunu, % 20.0’inin üniversite mezunu, % 14.0’inin okuryazar olduğu, % 14.0’inin ortaokul mezunu ve % 4.0’inin okuryazar olmadığı söylenebilir. Araştırmaya dahil edilen katılımcıların çoğunluğunun (% 70.0) bekar, % 30.0’inin evli olduğu bulunmuştur. Katılımcıların ailelerinin % 28.0’inin 6 kişi, % 22.0’inin 5 kişi, % 16.0’inin 7 kişi, % 12.0’inin 4 kişi, % 12.0’inin 8 ve daha fazla kişi, % 6.0’inin 3 kişi ve % 4.0’inin 2 kişi olduğu saptanmıştır. Katılımcıların büyük çoğunluğunun ailelerinin (% 90.0) 4 ve daha fazla kişiden oluştuğu söylenebilir. Buna göre Suriyeli sığınmacı adölesanların çoğunluğunun geniş aileden oluştuğu ifade edilebilir. Araştırmaya dahil edilen katılımcıların % 52.0’sinin çalıştığı, % 48.0’inin çalışmadığı tespit edilmiştir. Bu verilerden yola çıkarak, adölesan dönemindeki Suriyeli sığınmacıların okumadığı aynı zamanda da önemli bir bölümünün çalışmadığı düşünülebilir. Araştırmaya katılanların çoğunluğunun ailelerinin (% 60) 501-1000 TL arasında, % 22.0’i 500 TL ve daha az, % 14.0’i 1001-1500 TL arasında, çok az bir kısmı (% 2.0) 1501-2000 TL arasında ve yine çok az bir kısmı (% 2.0) 2001 TL ve üzeri aylık gelire sahip olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 1. Suriyeli sığınmacı adölesanların sosyo-demografik bilgilerine ilişkin dağılım

Cinsiyet	Sayı (n)	Yüzde (%)
Kadın	44	44.0
Erkek	56	56.0
Toplam	100	100.0
Yaş		
16	2	2.0
17	16	16.0
18	8	8.0
19	16	16.0
20	12	12.0
21	18	18.0
22	22	22.0
23	6	6.0
Toplam	100	100.0

Eğitim Durumu		
Okuryazar Değil	4	4.0
Okuryazar	14	14.0
İlkokul Mezunu	28	28.0
Ortaokul Mezunu	14	14.0
Lise Mezunu	20	20.0
Üniversite Mezunu	20	20.0
Toplam	100	100.0
Medeni Durum		
Evli	30	30.0
Bekar	70	70.0
Toplam	100	100.0
Ailede Yaşayan Kişi Sayısı		
2 kişi	4	4.0
3 kişi	6	6.0
4 kişi	12	12.0
5 kişi	22	22.0
6 kişi	28	28.0
7 kişi	16	16.0
8 ve üzeri kişi	12	12.0
Toplam	100	100.0
Çalışma Durumu		
Çalışıyor	52	52.0
Çalışmıyor	48	48.0
Toplam	100	100.0
Aylık Gelir Durumu		
500 TL ve daha az	22	22.0
501-1000 TL arasında	60	60.0
1001-1500 TL arasında	14	14.0
1501-2000 TL arasında	2	2.0
2001 TL ve üzeri	2	2.0
Toplam	100	100.0

Araştırmada ölçek olarak McWhirter ve McWhirter (2008) tarafından geliştirilen FESA (Future Expectations Scale for Adolescents) Tuncer (2011)'in uyarladığı 25 maddelik ergen gelecek beklentileri ölçeği kullanılmıştır. Orijinal ölçek 25 maddeden oluşmakta ve bütün maddeler “Yetişkin olduğumda” ifadesi ile başlamaktadır. Ölçekteki en düşük puan 1, en yüksek puan 7'dir. Ölçek maddeleri “1 kesinlikle inanmıyorum” ve “7 kesinlikle inanıyorum” biçiminde puanlanmaktadır. Ölçeğin hesaplanan cronbach alfa katsayısı 0.925 olarak bulunmuştur.

Anketin uygulanmasında dil sorunlarını aşabilmek için Türkçe hazırlanan anket Arapça'ya çevrilerek katılımcılar ile görüşülmüştür. Katılımcıların Arapça anketlere verilen yanıtları kaydedilmiş ve bu yanıtlar Türkçe'ye çevrilerek değerlendirilmiştir. Anket uygulaması ile elde edilen veriler SPSS programı ile bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Yapılacak araştırmada öncelikle katılımcıların sosyo-demografik bilgilerine yer verilmiş; cinsiyet faktörünün Suriyeli sığınmacı adölesanlara etkisini bulmak için T Testi ölçme aracı olarak kullanılmıştır. Yaş, ekonomik durum, etnik köken, eğitim düzeyi faktörlerine göre Tek Yönlü ANOVA testi kullanılmıştır.

3. BULGULAR

Araştırma kapsamına alınan katılımcılardan elde edilen veriler tanımlayıcı bulgular ve karşılaştırmalı bulgular olarak iki şekilde incelenmiştir.

3.1. Suriyeli Sığınmacı Adölesanları Tanımlayıcı Bulgular

Katılımcıların ülkelerinden göç etme nedenleri, Türkiye'ye göç etme nedenleri, Türkiye ile ilgili beklentileri, beklentilerinin karşılanma durumu, yaşadıkları sorunlar, geleceğe bakma durumları, geleceği nasıl gördükleri ve gelecekte iyi fırsatlar yakalama durumları irdelenmiştir.

Tablo 2. Suriyeli Sığınmacı Adölesanların Ülkelerinden Göç Etme Nedenlerine İlişkin Dağılım

Suriye'den Göç Etme Nedenleri	Sayı (n)	Yüzde (%)
Can güvenliği	80	64.51
Çevremdekilerin/akrabalarının göç etmesi	12	9.67
Ekonomik sıkıntılar	6	8.06
Mezhepsel sorunlar	22	17.74
Toplam	124*	100.00

*Toplam yanıt sayısına göre değerlendirilmiştir

Araştırmada yer alan katılımcıların yarısından fazlasının (% 64.51) can güvenliği nedeniyle, % 17.74'ünün mezhepsel sorunlar nedeniyle, % 9.67'sinin çevresindekilerin ve akrabalarının göç etmesi nedeniyle, % 8.6'sının da ekonomik sıkıntılar nedeniyle göç ettikleri bulunmuştur. Buna göre, Suriye'den göç eden sığınmacı adölesanların büyük bir kısmının can güvenliği nedeniyle göç ettikleri söylenebilir.

Tablo 3. Suriyeli Sığınmacı Adölesanların Türkiye'ye Göç Etme Nedenlerine İlişkin Dağılım

Türkiye'ye Göç Etme Nedenleri	Sayı (n)	Yüzde (%)
Güvenli olması	78	48.14
İş olanaklarının fazla olması	12	7.40
Ülkeme ve yaşadığım şehre yakın olması	14	8.64
Baskıcı ortamın olmaması	16	9.87
Akrabalarının olması	14	8.64
Kültürel olarak kendimi yakın hissetmem	20	12.34
Aynı dini inanca sahip olmam	8	4.93
Toplam	162*	100.00

*Toplam yanıt sayısına göre değerlendirilmiştir

Araştırma kapsamında katılımcıların Türkiye'ye göç etme nedenlerine ilişkin bulgular değerlendirildiğinde yarıya yakınının (% 48.14) güvenli olması nedeniyle, % 12.34'ünün kendini kültürel olarak yakın hissetmesi nedeniyle, % 9.87'sinin baskıcı ortamın olmaması nedeniyle, % 8.64'ünün akrabalarının olması nedeniyle, yine % 8.64'ünün ülkesine ve yaşadığı şehre yakın olması nedeniyle, % 7.40'ının iş olanaklarının fazla olması nedeniyle, % 4.93'ünün aynı dini inanca sahip olması nedeniyle göç ettiği tespit edilmiştir. Buna göre Suriyeli Sığınmacı Adölesanların önemli bir kısmının Türkiye'ye güvenli bir ülke olması nedeniyle tercih ettiği söylenebilir.

Tablo 4. Suriyeli Sığınmacı Adölesanların Türkiye'den Beklentilerine İlişkin Dağılım

Türkiye İle İlgili Beklentiler	Sayı (n)	Yüzde (%)
Türkiye'nin vatandaşlığa kabul etmesi	34	27.45
Türkiye üzerinden başka bir ülkeye göç fırsatı vermesi	20	16.12
İş olanakları sunması	22	17.74
Eğitim sağlık gibi temel insani ihtiyaçlarımızı karşılaması	48	38.70
Toplam	124*	100.00

*Toplam yanıt sayısına göre değerlendirilmiştir

Araştırmaya dahil edilen katılımcıların Türkiye ile ilgili beklentileri incelendiğinde % 38.70'inin eğitim, sağlık gibi temel insani ihtiyaçlarının karşılanmasını, % 27.45'i Türkiye'nin vatandaşlığa kabul etmesini, % 17.74'ü iş olanakları sunmasını, % 16.12'sinin Türkiye'nin başka bir ülkeye göç fırsatı vermesini beklemektedir.

Tablo 5. Suriyeli Sığınmacı Adölesanların Beklentilerinin Karşılama Durumuna İlişkin Dağılım

Beklentilerinin Karşılama Durumu	Sayı (n)	Yüzde (%)
Evet	12	12.0
Kısmen	48	48.0
Hayır	40	40.0
Toplam	100	100.0

Araştırmaya dahil olan katılımcıların beklentilerinin karşılanma durumuna ilişkin % 48.0'ının kısmen, % 40.0'ının hayır ve az bir kısmının (% 12.0) evet dediği tespit edilmiştir.

Tablo 6. Suriyeli Sığınmacı Adölesanların Yaşadıkları Sorunlara İlişkin Dağılım

Yaşanılan Sorunlar	Sayı (n)	Yüzde (%)
Ekonomik	64	26.22
Eğitimsel	32	13.11
Dilsel	52	21.31
Sağlık	28	11.47
Kültürel	6	2.45
Sosyal	8	18.18
Psikolojik	12	4.91
Dini	16	6.55
Uyum	16	6.55
Diğer	10	4.09
Toplam	244*	100.00

*Toplam yanıt sayısına göre değerlendirilmiştir

Araştırmaya dahil olan katılımcıların % 26.22'sinin ekonomik sorunlar, % 21.31'inin dilsel sorunlar, % 18.18'inin sosyal sorunlar, % 13.11'inin eğitimsel sorunlar, % 11.47'sinin sağlık sorunları, % 6.55'inin dini sorunlar, % 6.55'inin uyum sorunları, %4.91'inin psikolojik sorunlar, % 4.09'unun başka sorunlar, % 2.45'inin kültürel sorunlar yaşadığı tespit edilmiştir.

Tablo 7. Suriyeli Sığınmacı Adölesanların Geleceği Nasıl Gördüğüne İlişkin Dağılım

Geleceği Nasıl Gördüğü	Sayı (n)	Yüzde (%)
İyi olacak	38	38.0
Aynı olacak	12	12.0
Kötü olacak	16	16.0
Fikrim yok	34	34.0
Toplam	100	100.0

Araştırmaya katılan katılımcıların % 38.0'nın iyi olacak, % 34.0'nın fikrim yok, % 16.0'nın kötü olacak, %12.0'nın aynı olacak dediği tespit edilmiştir.

Tablo 8. Suriyeli Sığınmacı Adölesanların Geleceğe Bakma Durumlarına İlişkin Dağılım

Geleceğe Bakma Durumları	Sayı (n)	Yüzde (%)
Olumlu	42	42.0
Olumsuz	18	18.0
Kısmen	40	40.0
Toplam	100	100.0

Araştırma dahilindeki katılımcıların % 42.0'nın evet, % 40.0'nın kısmen, %18.0'nın hayır dediği tespit edilmiştir.

Tablo 9. Suriyeli Sığınmacı Adölesanların Gelecekte İyi Fırsatlar Yakalama Durumuna İlişkin Dağılım

Gelecekte İyi Fırsatlar Yakalama Durumları	Sayı (n)	Yüzde (%)
Evet	40	40.0
Hayır	40	40.0
Kısmen	20	20.0
Toplam	100	100.0

Araştırma kapsamında katılımcıların % 40.0'nın evet, % 40.0'nın hayır ve % 20.0'nın kısmen dediği tespit edilmiştir.

3.2. Suriyeli Sığınmacı Adölesanların Gelecek Beklentilerine Yönelik Bulgular

Araştırma kapsamına alınan Suriyeli sığınmacı adölesanların geleceğe yönelik beklentileri puan dağılımları Tablo 10'da gösterilmiştir.

Tablo 10. Suriyeli Sığınmacı Adölesanların Gelecek Beklentileri Puan Dağılımları

İfadeler	Min.	Max.	Ort.	Ss
1. Hayatımla ilgili başarmak istediğim şeyleri başarmış olacağım	1.00	5.00	2.68	1.26
2. İsteddiğim şeyleri satın alabileceğim	1.00	5.00	2.62	1.21
3. İyi bir iş bulacağım	1.00	5.00	2.70	1.18
4. Hedeflediğim eğitim düzeyine ulaşacağım	1.00	5.00	2.70	1.16
5. Hoşlanacağım bir iş bulacağım	1.00	5.00	2.76	1.30
6. İstikrarlı bir iş bulacağım	1.00	5.00	2.78	1.37

7. Geçimimi her zaman sağlayacağım	1.00	5.00	2.80	1.27
8. Kendimi güvende hissedeceğim	1.00	5.00	3.16	1.28
9. Kazandığım para bana ve hayat arkadaşşıma yeterli gelecek	1.00	5.00	2.40	1.16
10. İşim bana kendimle gurur duymam için fırsatlar verecek	1.00	5.00	2.72	1.08
11. Mutlu bir hayatım olacak	1.00	5.00	2.92	0.94
12. Evleneceğim	1.00	5.00	3.32	1.34
13. Çocuklarım olacak	1.00	5.00	3.40	1.26
14. 25 yaşından önce evli olacağım	1.00	5.00	3.18	1.22
15. Evliliğim hep sürecek	1.00	5.00	3.24	1.22
16. Dini aktivitelere katılacağım	1.00	5.00	3.32	1.76
17. Düzenli olarak toplumsal ve dini hizmetlere katılacağım	1.00	5.00	3.02	1.20
18. Toplumda lider olacağım	1.00	5.00	2.72	1.08
19. Sağlığım iyi olacak	1.00	5.00	2.76	1.28
20. Uzun bir hayat yaşayacağım	1.00	5.00	3.02	1.15
21. Sağlıklı bir diyet yapacağım	1.00	5.00	2.76	1.23
22. Spor yapacağım	1.00	5.00	2.74	1.29
23. Çocuğuma güvenli bir ortam sağlayacağım	1.00	5.00	3.36	1.30
24. Çocuğum daima barış içinde yaşayacak	1.00	5.00	3.92	4.65
25. Çocuğumun uzun bir hayatı olacak	1.00	5.00	3.30	1.31
Toplam	25	107.00	74.30	19.97

Geleceğe yönelik beklentilerden alınacak puanlar 25 ile 125 arasında değişmektedir. Ölçekten alınabilecek minimum puan 25 iken maksimum puan 125'tir. Suriyeli sığınmacı adölesanların gelecek beklentileri puan ortalaması 74.30'dur. Buna göre Suriyeli sığınmacı adölesanların gelecek beklentileri orta düzeyde olduğu söylenebilir.

Tablo 11. Suriyeli Sığınmacı Adölesanların Cinsiyetlerine Göre Geleceğe Yönelik Beklentilerine İlişkin T-Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	\bar{x}	S	sd	t	p
Kadın	44	80.36	11.52	48	1.95	0.05*
Erkek	56	69.53	23.81			

$p < 0.05$

Araştırmada yer alan katılımcıların cinsiyetleri ile geleceğe yönelik beklentileri arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($p < 0.05$). Geleceğe yönelik beklentilerin Suriyeli Sığınmacı Adölesanların cinsiyetleri üzerinde anlamlı bir fark yarattığı ve cinsiyetleri üzerinde bir etkiye sahip olduğu söylenebilir. Buna göre, kadınların aldığı puanların ortalamasının (80.36) erkeklere göre (69.53) daha yüksek olduğu, Suriyeli sığınmacı adölesan kadınların erkeklere göre daha olumlu bir gelecek beklentilerinin olduğu ifade edilebilir.

Tablo 12. Suriyeli Sığınmacı Adölesanların Yaşları İle Geleceğe Yönelik Beklentileri Arasındaki İlişkiye Yönelik Korelasyon Testi Sonuçları

Yaş	Yaş		Geleceğe Yönelik Beklenti	
	Pearson Korelasyon	1.00	Pearson Korelasyon	0.14
Geleceğe Yönelik Beklenti	Sig.		Sig.	0.30
	N	100	N	100
	Pearson Korelasyon	0.14	Pearson Korelasyon	1.00
Geleceğe Yönelik Beklenti	Sig.		Sig.	0.30
	N	100	N	100

$p < 0.05$

Araştırmaya dahil edilen Suriyeli sığınmacı adölesanların yaşları ile geleceğe yönelik beklentileri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p > 0.05$). Buna göre Suriyeli sığınmacı adölesanların yaşları arttıkça gelecek beklentilerinde bir değişim olmamaktadır.

Tablo 13. Suriyeli Sığınmacı Adölesanların Eğitim Durumlarına Göre Gelecek Beklentilerine İlişkin Tek Yönlü Anova Testi

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar Arası	3088.85	5	617.77	1.65	0.16
Gruplar İçi	16459.64	94	374.08		

$p < 0.05$

Araştırmaya dahil edilen Suriyeli Sığınmacı Adölesanların eğitim durumları ile geleceğe yönelik beklentileri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. Geleceğe yönelik beklentilerin Suriyeli sığınmacı adölesanların eğitim durumları üzerinde anlamlı bir fark yaratmadığı ve eğitim durumları üzerinde bir etkiye sahip olmadığı söylenebilir.

Tablo 14. Suriyeli Sığınmacı Adölesanların Düzenli Gelire Sahip Olma Durumuna Göre Gelecek Beklentilerine İlişkin T Testi Sonuçları

Düzenli Gelir	N	\bar{x}	S	sd	t	p
Evet	20	91.50	9.50	48	2.92	0.00*
Hayır	80	70.00	19.63			

p<0.05

Araştırmada yer alan katılımcıların düzenli gelir durumu ile geleceğe yönelik beklentileri arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır (p<0.05). Geleceğe yönelik beklentilerin Suriyeli sığınmacı adölesanların gelecek beklentileri üzerinde anlamlı bir fark yarattığı ve düzenli gelirin gelecek beklentisi üzerinde bir etkiye sahip olduğu söylenebilir. Buna göre, düzenli gelire sahip katılımcıların aldığı puanların ortalamasının (91.50) düzenli geliri olmayanlara göre (70.00) daha yüksek olduğu, Suriyeli sığınmacı adölesanların düzenli gelire sahip olanlarının olmayanlara göre daha olumlu bir gelecek beklentilerinin olduğu ifade edilebilir.

Tablo 15. Suriyeli Sığınmacı Adölesanların Medeni Durumuna Göre Gelecek Beklentilerine İlişkin Bulgular

Medeni Durum	N	\bar{x}	S	Sd	t	p
Evli	30	71.33	20.30	48	0.17	0.49
Bekar	70	75.57	19.99			

p<0.05

Araştırmada yer alan katılımcıların medeni durumu ile geleceğe yönelik beklentileri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır (p>0.05). Medeni durumun Suriyeli sığınmacı adölesanların gelecek beklentileri üzerinde anlamlı bir fark yaratmadığı ve medeni durumun gelecek beklentisi üzerinde bir etkiye sahip olmadığı söylenebilir.

Tablo 16. Suriyeli Sığınmacı Adölesanların Beklentilerin Karşılama Durumuna Göre Gelecek Beklentilerine İlişkin Bulgular

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar Arası	4432.88	2	2216.44	6.89	0.00*
Gruplar İçi	15115.61	97	321.60		

p<0.05

Araştırmada yer alan katılımcıların beklentilerinin karşılanma durumu ile geleceğe yönelik beklentileri arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır (p<0.05). Beklentilerinin karşılanma durumunun Suriyeli sığınmacı adölesanların gelecek beklentileri üzerinde anlamlı bir fark yarattığı ve gelecek beklentisi üzerinde bir etkiye sahip olduğu söylenebilir.

Tablo 17. Suriyeli Sığınmacı Adölesanların Geleceğe Umutla Bakma Durumuna Göre Gelecek Beklentilerine İlişkin Bulgular

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar Arası	2670.03	2	1335.01	3.71	0.03*
Gruplar İçi	16878.46	97	359.11		

p<0.05

Araştırmada yer alan katılımcıların geleceğe umutla bakma durumu ile geleceğe yönelik beklentileri arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır (p<0.05). Geleceğe umutla bakma durumunun Suriyeli sığınmacı adölesanların gelecek beklentileri üzerinde anlamlı bir fark yarattığı ve gelecek beklentisi üzerinde bir etkiye sahip olduğu söylenebilir

Tablo 18. Suriyeli Sığınmacı Adölesanların Gelecekte İyi Fırsatlar Yakalama Durumuna Göre Gelecek Beklentilerine İlişkin Bulgular

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar Arası	2526.90	2	1263.45	3.48	0.03*
Gruplar İçi	17021.60	97	362.16		

p<0.05

Araştırmada yer alan katılımcıların gelecekte iyi fırsatlar yakalama durumu ile geleceğe yönelik beklentileri arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır (p<0.05). Gelecekte iyi fırsatlar yakalama durumunun Suriyeli sığınmacı adölesanların gelecek beklentileri üzerinde anlamlı bir fark yarattığı ve gelecek beklentisi üzerinde bir etkiye sahip olduğu söylenebilir.

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Suriye'deki iç savaş nedeniyle Türkiye'ye sığınan adölesan dönemindeki Suriyeli sığınmacıların gelecek beklentilerinin belirlenmesini amaçlayan bu araştırmada katılımcıların yarısından fazlasının can güvenliği nedeniyle, göç ettikleri bulunmuştur. Katılımcıların Türkiye'ye göç etme nedenlerine ilişkin bulgular değerlendirildiğinde yarıya yakınının güvenli olması nedeniyle göç ettiği tespit edilmiştir. Adölesanların Türkiye ile ilgili beklentileri incelendiğinde büyük bir kısmının eğitim, sağlık gibi temel insani ihtiyaçlarının karşılanmasını beklemektedir. Araştırma kapsamında katılımcıların çoğunun şartlar normalleşirse hemen dönmek istediği tespit edilmiştir. Katılımcıların çoğunun beklentilerinin karşılanma durumuna kısmen dediği tespit edilmiştir. Adölesanların çoğunun ekonomik sorunlar yaşadığı tespit edilmiştir. Araştırma kapsamındaki katılımcıların yarısından fazlasının Suriye'de yaşamak istediği saptanmıştır. Katılımcıların çoğunluğu geleceğe yönelik beklentilerinin iyi olacak, dediği tespit edilmiştir. Suriyeli sığınmacı adölesanların gelecek beklentileri orta düzeyde olduğu söylenebilir.

Araştırmada elde edilen bulgular sonucu adölesan bireylerin geleceğe dair beklentileri beklenenin üstünde olumlu çıkması tüm zorluklara rağmen genç kitlenin gelecekte umudunu kesmediklerini Türkiye'ye uyumlarının hızlı olduğunu göstermektedir. Aynı şekilde Suriyelilerin Türkiye de kalıp ülkelerine dönmek istemediğine dair algı, elde ettiğimiz bulgular sonucu yanlış bir algı olduğunu ortaya çıkarmıştır. Adölesan bireylerin çoğu ülkelerindeki savaş bittiğinde geri dönmek istediklerini belirtmiştir. Ülkemize sığınan milyonlarca sığınmacı arasında sayısı azımsanmayacak adölesan nüfusu yaşamlarına bir şekilde devam ederken onlara yönelik elle tutulur bir politika yürütülmediği takdirde kayıp bir nesil olmaktan kurtulamayacaklardır. Yaş itibari ile üretme ve topluma katkı sağlayacak çağında olan bu bireylere gerekli imkanlar sağlandığında hem ekonomiye katkı sağlayacak hem de toplumla bütünleşmesi hızlanacaktır.

Araştırmaya dahil edilen Suriyeli sığınmacı adölesanların ölçekten alınan puan ortalaması 74.30'dur. Buna göre, Suriyeli sığınmacı adölesanların gelecek beklentileri "orta düzeyde" olduğu, çoğunluğunun (% 38.0) geleceklerini "iyi" olarak gördüğü, yarısına yakınının % 42.0' sinin geleceğe "umutla" baktığı, % 40.0' inin gelecekte iyi fırsatlar yakalayacağına inandığı saptanmıştır. Ayrıca geleceğe umutla bakma durumu ve geleceğe yönelik fırsatlar yakalama durumu gelecek beklentileri üzerinde anlamlı bir fark yarattığı, gelecek beklentisi üzerinde bir etkiye sahip olduğu tespit edilmiştir. Apak (2015)'a göre Suriyeli sığınmacıların yarısından fazlasının (% 57.3) geleceği "iyi" olarak gördüğü, büyük çoğunluğunun (% 67.4) geleceğe "umutla" baktığı ve geleceklerinde iyi fırsatlar yakalayacaklarını düşündüğü saptanmıştır. Bu araştırma Apak (2015)'in araştırması ile paralel sonuçlar ortaya koymuştur. Elde edilen bulgu ve sonuçlar birbirini destekleyici niteliktedir.

Araştırmada cinsiyete göre gelecek beklentisi anlamlı çıkmıştır ve kadınlar erkeklere göre geleceğe daha olumlu bakmaktadır. Ancak Karakoç, Bingöl ve Karaca (2013)'ün çalışmasında cinsiyet ile gelecek beklentisi arasında anlamlı bir ilişki olmadığı bulunmuştur. Bu farklılığın nedeni olarak çalışmanın farklı ve özel nüfus grubundan (Suriyeli sığınmacı adölesanlar) kaynaklandığı ve olumsuz sosyal koşullar düşünülebilir. Diğer bir çalışmaya göre (Tuncer, 2011) cinsiyet değişkeni açısından

kadın cinsiyeti lehine anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bu sonuç çalışmayı destekler niteliktedir. Suriye toplum yapısına bakıldığında, erkelerin ekonomik bağlamda sorumlulukları daha fazla olması sebebi ile Türkiye'deki koşullar altında karamsarlığa düşmeleri daha olasıdır. Geleceğe yönelik beklentilerin adölesanların cinsiyetleri üzerinde bir etkiye sahip olduğu ve kadınların erkeklere göre daha olumlu gelecek beklentisine sahip olduğu gösterilebilir. Buna göre adölesan kadınların erkeklere göre daha olumlu bir gelecek beklentisine sahip olduğu söylenebilir. Bu sebepten Suriyeli sığınmacıların ekonomik ve psikolojik bağlamda destekleyecek politikalar yapılmalıdır.

Araştırmaya dahil edilen adölesanların yaşları ile geleceğe yönelik beklentileri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir. Tuncer (2011)'in araştırmasına göre yaş değişkinine göre gelecek beklentileri arasında anlamlı fark olmadığı bulunmuştur ve bu sonuç araştırmamızı destekler niteliktedir. Yaş düzeyi değişkeninin ve gelecek beklentisi arasında anlamlı bir fark yarattığı bulgusu daha önceki yapılan araştırmalarda bulunmamıştır.

Araştırmaya dahil edilen adölesanların eğitim durumları ile geleceğe yönelik beklenti arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığı ve geleceğe yönelik beklentilerin eğitim durumları üzerinde bir etkiye sahip olmadığı saptanmıştır. Doğukaya Tozanlı (2014)'nin çalışmasında bireylerin ilköğretim seviyesinde öğrenim görmüş olmaları gelecek beklentilerini 0.503 kat azaltıcı bir etkiye sahip olduğunu tespit etmiştir ve bu çalışmanın tespitinden yola çıkarak eğitim durumunun gelecek beklenti düzeyini etkilediğini söyleyebiliriz. Kaya (2013) çalışmasında, eğitim faktörünün geleceğe yönelik beklenti faktörünün belirlenmesinde etkisi olduğu hipotezini kabul etmiş ve alınan eğitim düzeyinin gelecekle ilgili beklentiye etkilediği bulgusuna ulaşmıştır. Doğukaya Tozanlı (2014) ve Kaya (2013)'nin çalışmaları ile bu çalışmanın arasındaki karşıt sonuçların nedenleri olarak Doğukaya Tozanlı (2014)'nin çalışmasının evrenini Türkiye'deki fertlerin genelini kapsamaması; Kaya (2013)'nin araştırmasında evrenin üniversite düzeyindeki kişilerin oluşturması yorumları yapılabilir. Bu araştırmanın evren grubundaki katılımcıların özel nüfus grubuna dahil olması, diğer çalışmalarla farklı bulgulara ulaşılmasında etkili olduğu söylenebilir.

Araştırmaya dahil edilen adölesanların aylık gelir durumu ile geleceğe yönelik beklentileri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. Aylık gelir durumu gelecek beklentileri üzerinde bir etkiye sahip olmadığı tespit edilmiştir. Ancak Kaya (2013)'nin çalışmasında öğrenci adölesanların gelir durumu değişkeninin gelecek beklentisinin belirlenmesinde etkiye sahip olduğu bulunmuştur. Dolayısıyla bu sonuç araştırma bulgularıyla örtüşmemektedir. Bunun nedeni olarak örneklem grubunun çoğunluğunun (% 60.0), 501-1000 TL arasında gelirinin olması ve büyük çoğunluğunun (% 80.0) düzensiz gelire sahip olmasından kaynaklandığı söylenebilir. Tuncer (2011)'in araştırmasına göre gelir durumu değişkenine göre gelecek beklentileri arasında fark olmadığını tespit etmiştir. Bu sonuç bizim araştırmamızı destekler niteliktedir. Aynı zamanda Tuncer (2011)'in araştırmasında gelir durumu odağında incelendiğinde araştırma grubunun çoğunluğunun (% 39.8), 600-1000 TL arasında olması, bizim araştırma grubumuza yakın bir gelir seviyesinde olduğu görülmektedir ve bu bulgu araştırmaya destek derecesini artırmaktadır.

Araştırma sonucunda, Suriyeli adölesanların düzenli gelir durumu ile geleceğe yönelik beklentileri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Düzenli geliri olanlar olmayanlara göre daha olumlu bir gelecek beklentisine sahiptirler. Bu sebepten dolayı, devletin Suriyelilerin sürekli istihdamını sağlayacak politikalar yapması gerekmektedir.

Gelecekte iyi fırsatlar yakalama durumunun gelecek beklentisi üzerinde anlamlı bir etkisi olduğundan Suriyeli adölesanlara eğitim, iş gibi fırsatları sunacak politikaların yapılması onların gelecek beklentisine yönelik tutumlarını olumlu yönde etkileyecektir.

Elde edilen bulgular sonucu beklentilerin karşılanma durumu ile gelecek beklentisi arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Suriyeli adölesanların eğitim, sağlık, dil, barınma gibi temel ihtiyaçlarını karşılanması gerekmektedir ve buna yönelik politikalar geliştirilmelidir.

KAYNAKÇA

- Anonim. (2010). Sosyal Hizmet Mesleği ve Mültecilik. http://www.multeci.net/tr/makale/Sosyal_Hizmet_Mesle%C4%9Fi_ve_M%C3%BCltecilik
- AFAD (2013). Türkiye'deki Suriyeli Sığınmacılar, 2013 Saha Araştırması Sonuçları.
- AFAD Başkanlığı, (2014). Türkiye'deki Suriyeli Kadınlar Raporu. Ankara.
- Aksoy, Z. (2012). Uluslararası Göç ve Kültürlerarası İletişim. Journal of International Social Research, 5(20), 292-303.
- Apak, H. (2015). Suriyeli Göçmenlerin Gelecek Beklentileri: Mardin Örneği. Birey ve Toplum Dergisi, 9(5), 122-142.
- Ataman, M. (2012). Suriye'de İktidar Mücadelesi; Baas Rejimi, Toplumsal Talepler ve Uluslararası Toplum. SETA Rapor, Nisan, 21.
- Ataman, H. (2015). Mülteci mi, Sığınmacı mı, Misafir mi? Görüş Dergisi, 88, İstanbul.
- BM, (1948). İnsan Hakları Evrensel Beyannameşi.
- BM, (1951). Mültecilerin Hukuki Durumlarına İlişkin Cenevre Sözleşmesi.
- BM, (1969). Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin Protokol.
- BMMYK-İstanbul Saha Ofisi. Suriyeli Mültecilerin Sağlık Hizmetlerine Erişimi. http://www.istanbulsaglik.gov.tr/w/sb/saggel/belge/Av_Elif_Selen_AY.pdf.
- BSTS İktisat Terimleri Sözlüğü 2004.
- BSTS Toplumbilim Terimleri Sözlüğü 1975.
- Deniz, O. & Etlan, E. (2009). Kırdan Kente Göç ve Göçmenlerin Uyum Süreci Üzerine Bir Çalışma: Van örneği. Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, 6 (2), 472-498.
- Deran, E. (2015). *Türkiye'de Sığınmacı Sorunu ve Sosyal Hizmet Bakışı*. http://www.tavsiyeediyorum.com/makale_14869.htm
- Doğukaya-Tozanlı, E. (2014). Kişinin Yaşam Umudu ve Gelecek Beklentisinin Sıralı (Ordinal) Lojistik Regresyon İle Araştırılması. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Duyan, V. (2016). Sosyal Hizmet Temelleri, Yaklaşımları, Müdahale Yöntemleri. Sosyal Çalışma Yayınları, Ankara.
- Erdoğan, M .M. (2014). Türkiye'deki Suriyeliler: Toplumsal Kabul ve Uyum Araştırması. Hacettepe Üniversitesi Göç ve Siyaset Araştırmaları Merkezi, Ankara.
- http://www.goc.gov.tr/icerik6/multecilerin-hukuki-statusune-iliskin1967protokolu_340_343_650_icerik
- http://www.goc.gov.tr/icerik6/tum-gocmen-iscilerin-ve-aile-fertlerinin-haklarininkorunmasina-dair-uluslararasi-sozlesme_340_341_639_icerik
- http://www.goc.gov.tr/icerik6/gocmen-iscinin-hukuki-statusu-hakkinda-avrupa-sozlesmesi_340_341_640_icerik
- http://www.goc.gov.tr/icerik6/multecilerin-hukuki-durumuna-iliskinsozlesme_340_341_641_icerik
- Ihlamur-Öner, S. G. (2014). Türkiye'nin Suriyeli Mültecilere Yönelik Politikası. Ortadoğu Analiz Dergisi, 6, 61.
- İstanbullu, A. (2014). *Türkiye-Göç-Sosyal Hizmetler*. url:

<http://www.sosyalhizmetuzmani.org/gocsosyalhizmet.html>

Karaca, S. ve Dinçer, O. B. (2013). Genişleyen ve Derinleşen Kriz Suriyeli Mülteciler, Analist Dergisi, Sayı: 34, İstanbul.

Karakoç, A., Bingöl, F. ve Karaca, S. (2013). Lise Öğrencilerinde Öznel İyi Oluş ile Olumlu Gelecek Beklentisi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Akademik Spor, Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi, 6 (3), 43-50.

Karasar, N. (2014) Bilimsel Araştırma Yöntemi (26 Baskı). Ankara: Nobel

Kaya, m. (2013). Üniversite Öğrencilerinin Gelecek Beklentisinin Yapısal Eşitlik Modeli ve Chaid Analizi İle Belirlenmesi: Cumhuriyet Üniversitesi İİBF Öğrencilerine Yönelik Bir Uygulama. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstürüsü, Sivas.

Karagözoğlu, M. (2013). Ergenlik dönemi özellikleri ve sorunları. http://silopi23nisan.meb.k12.tr/meb_iys_dosyalar/73/06/738094/icerikler/ergenlik-donemi-ozellikleri-ve-sorunlar_576009.html

Oytun, O. ve Gündoğar, S. S. (2015). Suriyeli Sığınmacıların Türkiye'ye Etkileri Raporu. ORSAM-TESEV Rapor No: 195, Ankara.

McWhirter, E. H. ve McWhirter, B. T. (2008). Adolescent Future Expectatitons of Work, Education, Family, and Community Development of a New Measure. Youth & Society, 40 (2).

Tuncer, M. (2011). Ergen Gelecek Beklentileri Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması. Turkish Studies, 6(3),1265-1275.

Tunç, A. Ş. (2015). Mülteci Davranışı ve Toplumsal Etkileri: Türkiye'deki Suriyelilere İlişkin Bir Değerlendirme. Tesam Akademi Dergisi, 2(2), 29-63.

Türk, G. D. (2016). Türkiye'de Suriyeli Mültecilere Yönelik Sivil Toplum Kuruluşlarının Faaliyetlerine İlişkin Bir Değerlendirme. Marmara İletişim Dergisi, (25) 145-157.

Yılmaz, A. (2014). Uluslararası Göç: Çeşitleri, Nedenleri ve Etkileri. Turkish Studies, 9 (2), 1685-1704.